

на може звернутися до органу конституційної юстиції. Аналізуючи строки звернення в різних країнах: Німеччина — один місяць, Іспанія — 20 днів, Чехія, Угорщина, Словаччина та Словенія — 60 днів, більш доцільним, на мою думку, буде перейняти досвід Конституційного суду Латвії — шість місяців після винесення останнього судового рішення. Цей термін є оптимальним, оскільки у скажника буде достатньо часу, щоб підготувати звернення, в той же час органи судової влади не перебуватимуть тривалий час у «підвішеному стані».

Оскільки інститут конституційної скарги є новим явищем у вітчизняному конституціоналізмі, то потрібно докласти ще чимало зусиль для пошуку та втілення механізму практичного застосування оптимальної моделі конституційної скарги. Проте, в майбутньому це свідчитиме про високий правовий рівень України як європейської держави.

Науковий керівник: к. ю. н., доцент кафедри конституційного права НУ «Одеська юридична академія» А. А. Єзеров.

Чиркін Антон Сергійович
 НЮУ імені Ярослава Мудрого,
 асистент кафедри державного будівництва

ПРИНЦИП МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В КОНСТИТУЦІЯХ ПОЛЬЩІ, ЧЕХІЇ ТА УГОРЩИНИ

Відповідно до ст. 2 Європейської хартії місцевого самоврядування, принцип місцевого самоврядування визнається в національному законодавстві та, у міру можливості, в конституції. Сьогодні конституційне закріплення інститутів місцевого самоврядування є загальною практикою. Якщо так звані старі конституції з об'єктивних причин майже ігнорували відповідну сферу суспільних відносин, то вона стала об'єктом досить детальної регламентації у нових і новітніх конституціях. Але найбільшою мірою остання теза стосується основних законів, прийнятих у постсоціалістичних і пострадянських країнах. Інститут місцевого само-

врядування знайшов своє закріплення і в Конституціях Польщі, Угорщини й Чехії.

Аналіз змісту конституційного регулювання місцевого самоврядування у зарубіжних державах засвідчує різний обсяг його регламентації — від детального до лаконічного, що дає підстави дослідникам поділити конституції зарубіжних держав за цим критерієм на декілька груп:

- 1) Конституції, які містять конституційні основи місцевого самоврядування або детально регулюють місцеве самоврядування (Португалія, Іспанія, Нідерланди, Румунія, Словенія, Македонія, Болгарія);
- 2) Конституції, в яких місцеве самоврядування гарантовано, а також фрагментарно закріплено окремі його аспекти, зокрема через конституційний інститут політичних прав громадян, конституційне регулювання відносин власності та конституційно закріплену фінансову систему держави (Норвегія, Латвія, Ісландія, Данія);
- 3) Конституції, які не регулюють місцевого самоврядування (Ватикан, Мальта, Сан-Марино).

Найбільш чисельною серед європейських держав є перша група конституцій, що є свідченням їх ставлення до місцевого самоврядування як до фундаментальної засади конституційного ладу та важливого конституційно-правового інституту. Аналіз обсягу конституційної регламентації місцевого самоврядування у Польщі, Угорщині й Чехії дає можливість віднести їх саме до цієї групи.

Порівнюючи обсяг конституційного регулювання місцевого самоврядування у Польщі, Угорщині й Чехії, можна прийти до висновку, що найбільш лаконічно регламентує зазначені питання Основний Закон Угорщини 2012 р., в якій місцевому самоврядуванню присвячено п'ять статей (ст. 31-35). Що стосується Конституцій Польщі і Чехії, то, окрім конституційних гарантій місцевого самоврядування (ст. 15-16 Розділ I. «Республіка» Конституції Республіки Польща від 02 квітня 1997 р.; ст. 8 Глава перша «Основні положення» Конституції Чеської Республіки від 16 грудня 1992 р. зі змінами, внесеними Актом № 515/2002 у 2002 р.), вони містять окремі розділи, присвячені місцевому самоврядуванню (Розділ VII. «Міське самоврядування» (ст. 163-172) Конституції Республіки Польща; Глава 7. «Територіальне самоврядування» (ст. 99-105) Конституції Чеської Республіки.

Предметом конституційного регулювання місцевого самоврядування у більшості європейських держав є: основи, принципи і гарантії місцевого самоврядування, система і правовий статус місцевих органів влади, засади взаємовідносин між органами державної влади і місцевого самоврядування, форми участі населення у здійсненні місцевого самоврядування.

Конституція Польщі встановила не тільки найважливіші правові гарантії місцевого самоврядування, а й визначила принципи субсидіарності (Преамбула), децентралізації державної влади (ст. 15) як засадничі для побудови системи публічного управління.

Конституція Чехії, встановлюючи обсяг права на місцеве самоврядування, визначила його основні засади:

- 1) Гарантування самоврядування територіальних самоврядних одиниць.
- 2) Територія Чехії у відношенні місцевого самоврядування поділяється на обці — основні самоврядні одиниці та краї — вищі самоврядні одиниці.
- 3) Самоврядування є самостійною формою публічної влади з власною компетенцією в сфері власності, фінансового управління, нормотворчості.
- 4) Основними носіями права на місцеве самоврядування є територіальне співтовариство громадян.
- 5) Місцеве самоврядування має підвищений рівень захисту від незаконного втручання держави у його діяльність. Цей захист здійснюється через можливість звернення до Конституційного Суду.

Важливо наголосити, що відповідно до висновків Конгресу регіональних та місцевих влад, Основний Закон Угорщини 2012 р. не містить положень Європейської Хартії місцевого самоврядування, незважаючи на факт, що Угорщина її ратифікувала. Місцеве самоврядування не передбачено як основоположна засада конституційного ладу, відсутнє закріплення і гарантування принципів субсидіарності, децентралізації влади, фінансової автономії, відповідності між ресурсами і повноваженнями, правового захисту місцевого самоврядування, меж адміністративного втручання центральної влади. Відсутня згадка про принцип місцевого самоврядування, хоча у попередній Конституції він був передбачений.

У порівнянні з вищезазначеними Конституціями, український Основний Закон достатньо чітко регламентує статус місцевого самовряду-

вання, визначаючи його як основоположну засаду конституційного ладу і гарантуючи його існування. Крім того, якісно відмінною рисою Конституції України від конституцій східноєвропейських держав є закріплення безпосереднього визначення місцевого самоврядування, що безперечно, є позитивним моментом. Також варто зазначити, що й нормативний об'єм конституційного закріплення інституту місцевого самоврядування відрізняється у позитивному векторі від вищезазначених держав.

Науковий керівник: д. ю. н., професор, завідувач кафедри державного будівництва НЮУ імені Ярослава Мудрого С. Г. Серьогіна.

Шевченко Елеонора Олександрівна
НЮУ імені Ярослава Мудрого,
студентка, Інститут прокуратури
та кримінальної юстиції,
2 курс, 17 група

ЗАКРІПЛЕННЯ ОСНОВНИХ ПРИНЦИПІВ У КОНСТИТУЦІЯХ УКРАЇНИ ТА ІРАНУ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ

Характерною рисою ХХ–ХХІ століття є процес виходу на міжнародну арену країн Близького та Далекого Сходу. Існує думка, що світ перестає бути європоцентричним. Суттєвим політичним фактором стає глобалізація ісламу. Зовнішня політика нашої держави зосереджена на курсі євроатлантичної інтеграції. Водночас Україна намагається співпрацювати з мусульманськими державами у наукових, політичних, економічних питаннях, беручи до уваги своєрідність їх правових систем. Правові системи ісламських країн у їх сучасному вигляді дуже різні, оскільки відрізняється суспільний розвиток цих країн, як неоднакові й традиції. У зв'язку з глобальними світовими змінами, важливим завданням науки конституційного права України є вивчення та аналіз вітчизняного механізму правового регулювання в порівнянні з зарубіжними країнами.

Конституція — головне джерело конституційного права, закон, який має найвищу юридичну силу порівняно з іншими законами. Вона регулює надзвичайно широке коло суспільно-